

Великого таланту митець

до 150-річчя від дня народження Василя Стефаника,
українського письменника

Василь Семенович Стефаник

Батько письменника
Семен Стефаник

священника та посла Галицького сейму Кирила Гаморака, Василь Стефаник познайомився у Стецеві. Симпатія між Василем та Ольгою з'явилася під час першої зустрічі. Разом училися в Дрогобицькій гімназії, листувалися і знаходили одне в одному щирих приятелів. Навіть, коли юнак навчався на медичному факультеті в Кракові, він продовжував підтримувати зв'язок з Ольгою.

Письменник, публіцист, громадський діяч, видатна постать культурного та соціально-політичного життя України – Василь Стефаник, народився на Івано-Франківщині в заможній сім'ї Семена Стефаника. Вчився на медичному факультеті Ягеллонського університету (Краків), але фах лікарської справи не привабив майбутнього письменника. Юнак поринає у громадське та літературне життя, приєднується до радикального товариства студентів-українців «Академічна громада», зближується з польськими письменниками. Починає виступати з публіцистичними статтями та писати поезії у прозі: «Чарівник», «Ользі присвячую» та ін.

Зі своєю майбутньою дружиною – Ольгою Гаморак – донькою

Академічна громада

Ольга Гаморак — дружина

Стефаник сформувався не одразу, а в процесі тривалої і свідомої підготовки. Передувало вдумливе і критичне осмислення творчості провідних прозаїків минулого і сучасного відповідно до вимог і естетичних смаків кінця XIX – початку XX ст. Великий вплив на Стефаника мала творчість Т. Шевченка та І. Франка.

У 1897 р. у чернівецькій газеті «Праця» побачили світ перші реалістичні новели Стефаника: «Виводили з села», «Лист», «Побожна», «В корчмі», «Стратився», «Синя книжечка», «Сама-саміська», які привертали увагу літературної громадськості художньою новизною, глибоким та оригінальним трактуванням тем з сільського життя. Змальовані автором картини глибоко психологічні, відзначаються драматизмом і ліризмом. Манера письма значно впливає на розвиток

української новелістики (Г. Косинка, М. Ірчан та ін.).

Важким для письменника став 1914 р., початок Першої світової війни та смерть дружини, яка залишила його з трьома маленькими дітьми. Більше він не одружувався.

У березні 1915 р. за фальшивим доносом Стефаника було заарештовано, проте завдяки клопотанням українського письменника Марка Черемшини невдовзі звільнено. На деякий час Стефаник він переїздить до Відня.

Василь Стефаник

Після 15 років мовчання Василем Стефаником написано 20 новел, які склали збірки «Земля» і «Твори». По стилю написання – спокійніші і стриманіші, але представляли життя, як суцільну рану. Останні роки життя письменник тяжко хворів. Помер 7 грудня 1936 р., похований у рідному селі.

Вже більше 100-річчя його творчість вивчають у багатьох країнах: Польщі, Чехії, Хорватії, Болгарії, Німеччині, Австрії, США, Канаді та ін.

У рідному селі – Русові, ще в 1941 р. у будинку В. Стефаника відкрито літературно-меморіальний музей. Всі експозиції музею присвячено життєвому та творчому шляху класика української новели. Тут збережено рукописи прижиттєвих видань новеліста та експонати, які розповідають про літературну і громадсько-політичну діяльність.

«Я люблю мужиків за їх тисячолітню історію, за культуру, що створила з них людей, які не бояться смерті. За те, що вони є, хоч і пронеслися над ними бурі світові і повалили народи і культури. Є що любити і до кого прив'язатися. Від їх імені я буду писати і для них... Буду свій світ висікати, точно камінь...»

В. Стефаник

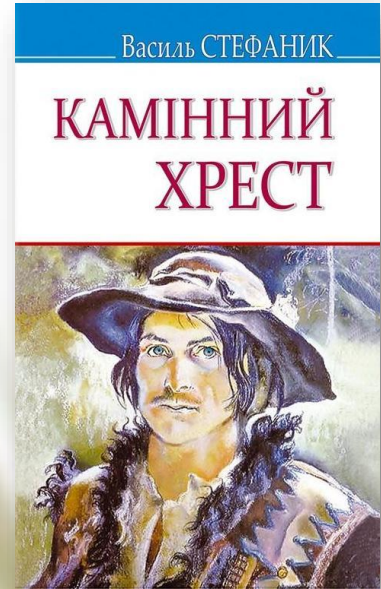
Літературна спадщина

82-3(477)

С

Стефаник В. Камінний хрест : вибрані твори / В. Стефаник. – Київ : Знання, 2017. – 240 с. – (Скарби).

До збірки входить низка найкращих новел, які засвідчили прихід у світову літературу самобутнього письменника. Гостре звучання мають новели, в яких розкрито тему долі дітей («Новина», «Кленові листки»); зубожіння селянина («Синя книжечка»); вимушеної еміграції («Камінний хрест»); родинні драми, породжені війною («Сини», «Стратився», «Вона – земля») тощо. Герої новел вміють любити, сподіватися, залишатися завжди людьми.

82-3(477)

С

Стефаник В. С. Кленові листки : оповідання / В. С. Стефаник ; авт. передм. М. Ф. Нечиталюк ; худож. Г. В. Якутович. – Київ : Дніпро, 1987. – 237 с. : іл.

У глибоколіричних, сповнених драматизму оповіданнях відомий український письменник змалював тяжку долю селян Західної України на рубежі XIX-XX ст. Твори вражають своїм лаконізмом, глибиною почуттів, виразністю мови, надзвичайним психологізмом, щирим співчуттям автора нещасній людині, що страждає під тягарем соціальної несправедливості.

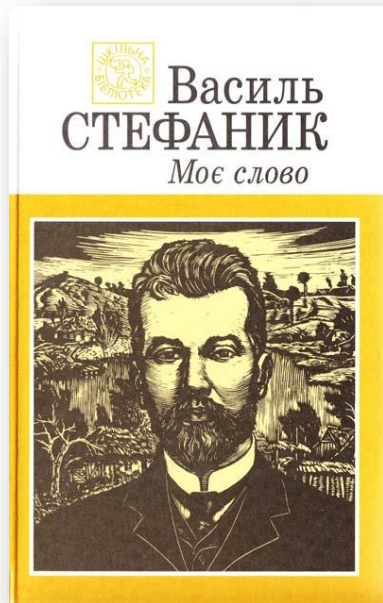

84(4УКР)6

С

Стефаник В. С. Моє слово : новели, оповідання, автобіографічні та критичні матеріали, витяги з листів / В. С. Стефаник ; упоряд., авт. передм., авт. прим. Л. Дем'янівська. – 3-тє вид. – Київ : Веселка, 2001. – 320 с. : іл.

Четверта збірка творів майстра експресіоністичної новели. Видання містить новели з попередніх збірок: «Синя книжечка», «Камінний хрест» та дві нові новели «Моє слово» та «Суд». Цією збіркою зроблено підсумок першого періоду творчості письменника (1897-1902). А щоб краще, зрозуміти світогляд письменника, заглянути в його творчу майстерню, наблизити реальну історичну дійсність і осягнути її глибину допоможуть наведені спогади сучасників про митця, автобіографічні й критичні матеріали, витяги з листів.

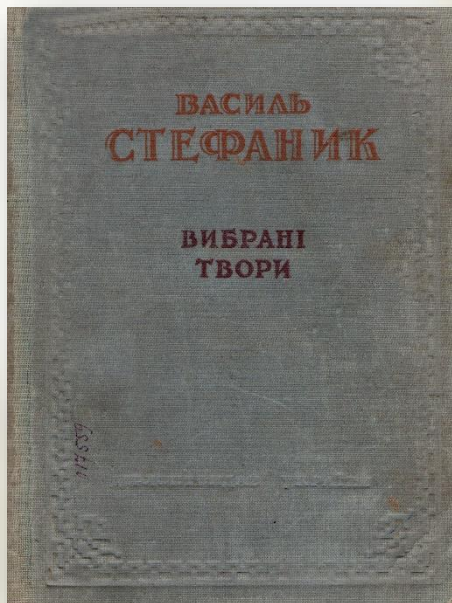

82-3(477)

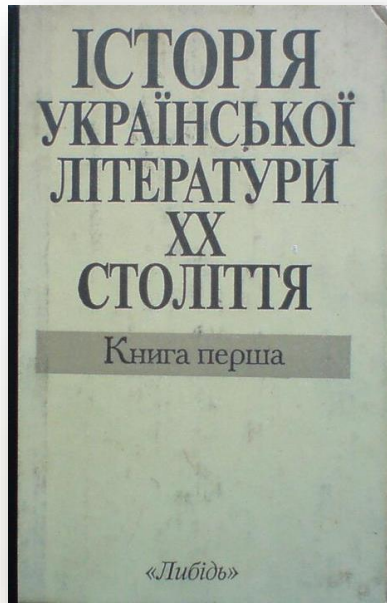
С

Стефаник В. С. Вибрані твори / В. С. Стефаник ; упоряд. і критико-біографічний нарис С. Крижанівський ; худож. В. Хоменко. – Державне видавництво художньої літератури, 1949. – 275 с. : іл.

Автором показано широку узагальнюючу картину життя галицького селянства. Ці лаконічні, але глибоко правдиві «образки» малюють справжнє пекло, в якому опинились широкі трудящі верстви народу в Галичині в кінці ХІХ ст. Голод, злидні, продаж землі за борги, еміграція, страшний визиск з боку панів та лихварів, щоденні трагедії і драми, які виникали на ґрунті матеріальної потреби в сім'ї, процес класового розшарування села – всі ці явища соціального життя під пером талановитого художника втілювались в яскраві картини: «Стратився», «Катруся», «Засідання», «Осінь» та ін.

Дослідження творчості Василя Стефаника

83.3(4УКР)

I

Історія української літератури ХХ століття. У 2-х кн. Кн. 1. : 1910–1930-ті роки / за ред. В. Г. Дончика. – Київ : Либідь, 1993. – 784 с.

У виданні об'єктивно без переколючень та упередженого відбору розкрито закономірності літературного процесу, системну взаємодію різних ідейно-художніх тенденцій, напрямів, течій, вміщено літературні портрети відомих літераторів. Серед них представлено Василя Стефаника, як новеліста-імпресіоніста з притаманним йому драматизмом оповіді.

83.3(4УКР)

у

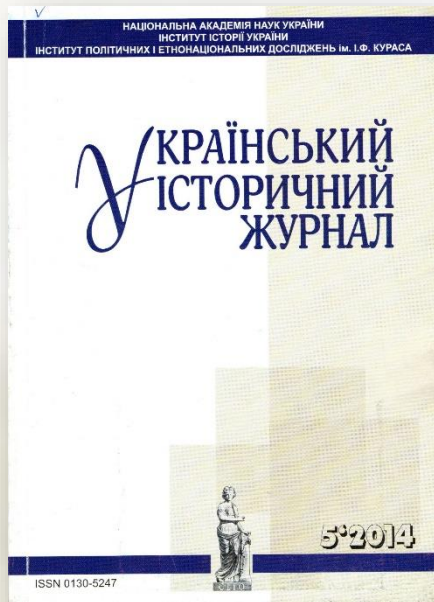
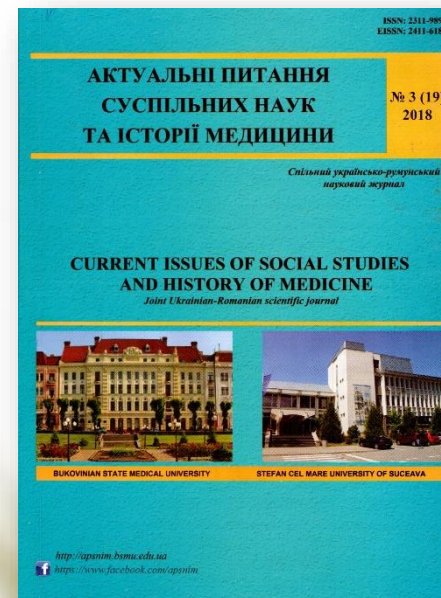
Василь Стефаник // Українське слово. У 4-х кн. Кн. 1 : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ століття : навчальний посібник / упоряд., ред. В. Яременко. – Київ : Аконіт, 2001. – С. 366–375.

У виданні представлено стислу біографію Василя Стефаника – письменника-новеліста, критичну статтю, список рекомендованої літератури та три новели: «Дорога», «Моє слово», «Сини».

Никифрук Т. Іван Франко та Василь Стефаник крізь літературознавчу призму Юрія Стефаника / Т. Никифрук, В. Андрієць // Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. – 2018. – № 3. – С. 80–82.

Напрацьовані матеріали «Франко і Стефаник» є шляхом до пізнання ще однієї сторінки з життя письменника, адже Франко мав безпосередній вплив на формування творчого спрямування, духовного потенціалу, розвитку вроджених здібностей майстра новели В. Стефаника. Окреслено сферу особистих і творчих пошуків В. Стефаника та І. Франка через призму трактування сина В. Стефаника – Юрія.

Вавжонек М. Василь Стефаник як представник галицьких радикалів / М. Вавжонек // Український історичний журнал. – 2014. – № 5. – С. 49–60.

У роботі порівнюється життя та вибір Василя Стефаника як одного з чільних представників українського радикального руху в Галичині на рубежі XIX-XX ст. – видатного письменника з основними ідеологічними принципами галицьких радикалів. За словами автора статті «...весь час письменник належав до «твердого ядра» радикальної партії...», демонструючи у своїй політичній діяльності усі, притаманні радикалам, риси. Однак, письменник походив із заможної селянської сім'ї...

Матеріали з фонду

Наукової бібліотеки

Підготували:
Заговора М.
Агат'єва В.